

Galeria Estrany-de la Mota

<http://www.estranydelamota.com/>

Passatge Mercader 18
08008 Barcelona, Espanya
T +34 93 215 70 51

Ignasi Aballí + Oriol Vilanova. Reversible

Inauguració: Dimecres, 21 de setembre de 2018, 19.00 h.

Exposició: 26.09.2018 – 21.12.2018. Dimarts a divendres de 11.00 a 19.00 h i dissabtes amb cita previa.

La Galeria Estrany-de la Mota té el plaer de presentar l'exposició *Reversible*, un projecte en col·laboració d'Ignasi Aballí (Barcelona, 1958) i Oriol Vilanova (Manresa, 1980) en el marc del *Barcelona Gallery Weekend*.

Ambdós artistes, des de pràctiques diferenciades, comparteixen molts punts d'interès en les seves investigacions. Ignasi Aballí proposa una reflexió sobre la representació i la percepció. El seu treball reorganitza textos, imatges, materials i processos, confrontant presència i absència, material i immaterial, visible i invisible, transparència i opacitat, apropiació i creació. Així relaciona l'excés d'imatges en la societat actual amb la manca de significats que els hi podem atribuir. Oriol Vilanova està interessat en mecanismes polítics de construcció de la història i la mirada. Seguint un mètode de treball centrat en la recol·lecció i documentació d'imatges, presenta l'obra com un arxiu o enciclopèdia de documents visuals al servei de la desconstrucció del relat unívoc del passat.

El projecte *Reversible* pretén visualitzar els llocs de convergència de tots dos autors desdibuixant els límits formals que hi ha entre els seus respectius treballs. Parteixen d'un interès comú per les formes literàries, especialment aquelles que tenen un alt contingut gràfic i visual, per construir una sèrie de peces conjuntes, molt properes a l'art de la combinatòria, que descriuen el seu univers compartit. Utilitzen el llenguatge com una forma de catalogar o desgranar l'origen de les seves produccions, plantejant una sèrie d'exercicis en què descobrir aquests termes que intenten sintetitzar el *leitmotiv* de les seves pràctiques. I alhora, cadascuna de les peces estableix un marc relacional amb l'espectador, que es converteix en un intèrpret individualitzat en el procés de resolució o descodificació dels trencaclosques plantejats pels artistes.

El punt de partida del projecte sorgeix de l'interès de tots dos artistes pel món de l'escriptura i, més concretament, per la literatura, amb un alt contingut gràfic i visual, de l'escriptor francès Georges Perec (1936-1982). Perec tenia una personalitat eclèctica que es reflectia en la seva producció¹, va escriure novel·la, poesia, assajos, peces teatrals i guions cinematogràfics. Alhora, era aficionat als jocs de paraules, com els acròstics, les sopes de lletres o els mots encreuats², cosa que implementa en la seva escriptura utilitzant aquests jocs com a formes literàries en si mateixes. Tots dos artistes comparteixen amb l'escriptor aquest interès per la simple enumeració de coses i/o dades precises, en aparença, intranscendents. Es tracta de processos laboriosos que com a resultat ofereixen una de les infinites possibilitats de generar una descripció articulada de les múltiples que ofereix l'art de la combinatoria³. Per *Reversible* Aballí i Vilanova utilitzen el format dels passatemps com una pràctica d'intertextualitat que permet, de forma velada, intuir la seva identitat mitjançant la polisèmia textual que ofereixen aquests jocs de paraules. Una identitat que arriba a recollir bona part de la història, geografia, política i arts de l'últim segle.

Ja a la fi dels anys seixanta Roland Barthes, des del camp de la teoria literària, assassinava metafòricament a l'autor⁴, com a resposta als esdeveniments del moment com la crisi del subjecte arran de l'Holocaust, la crisi del llenguatge i l'apogeu del estructuralisme amb el seu lema "el text pel text". Barthes entenia el text com una infinitat de cites entrecreuades a altres textos i per tant l'autor desapareixia entre moltes veus. Una literatura conscient d'ella mateixa que qüestionava els seus propis mecanismes i funcions. No obstant això, a la dècada dels vuitanta, la crítica literària va tornar a donar-li un lloc al subjecte i aquest gir literari va consistir en passar d'una literatura intransitiva a una literatura transitiva⁵. Aquest afany del subjecte per reparar-se no es va limitar a tornar a donar-li la paraula, sinó que aquest es qüestionés sobre les causes d'aquesta crisi i sobre el context històric-social en què està immers⁶. L'escriptor només pot escriure del que coneix i, per tant, és un reflex d'ell mateix. Es tracta d'un joc de miralls, que ho reflecteix i descriu els seus interessos. En aquest corrent es troba també l'obra de Perec, on la literatura és el millor lloc per pensar la vida i alhora, la literatura és el millor lloc per viure⁷.

Una cosa semblant passa amb *Reversible*, on els autors no només parlen d'ells mateixos i del seu context, sinó que també realitzen una reflexió sobre el seu treball com a artistes. Una reflexió que no es fa per mitjà d'assajos crítics, sinó dins de la pròpia narrativa dels seus treballs. L'art, com a representació, ja no és un lloc inventat, és un vehicle de pensament sobre si mateix. No obstant això, hi ha un interès premeditat a la destrucció de la identitat entre els dos artistes, on és impossible identificar on comença un i on acaba l'altre. Aquesta estratègia d'ocultació d'identitat és semblant a la utilitzada per altres escriptors com Enrique Vila-Matas en novel·les com *Impostura*⁸ on són els lectors els que, a partir de les diferents possibilitats de figuració, poden arribar a construir la identitat del protagonista. La construcció de la identitat a partir de la ficció ha estat el motiu de la trama de moltes altres obres literàries, per exemple en *Una habitación propia* [Una habitació pròpia] de Virginia Woolf⁹ on destaca la construcció social de la identitat femenina o *Davant el dolor dels altres* de Susan Sontag¹⁰ on es discuteix el procés de subjectivació i de l'alteritat a partir de la mirada sobre el dolor dels altres.

Els artistes han pensat a quatre mans les seves preocupacions comunes de manera que cadascuna de les peces que componen el projecte funcionen a manera de manifest. No obstant això, aquests manifestos, com és habitual en els manifestos artístics del segle XXI, fugen del caràcter col·lectiu i agressiu del passat per convertir-se en posicions més individuals i introvertides¹¹. Aquests *statements* d'allò que uneix i separa els dos artistes prenen la forma de certs passatemps com les sopes de lletres i els mots encreuats. Aquesta formalització no és anecdòtica i també té una vinculació amb l'obra de Perec que era un defensor del fet epistemològic dels puzles o trencaclosques, en el fet que en aquests el conjunt és el que determina als elements que el conformen. En el preàmbul de la seva novel·la *La vida manual d'ús* explica de forma detallada aquests principis que regeixen l'art del trencaclosques en relació amb els ensenyaments de la Gestalt: "l'objecte considerat [...] no és una suma d'elements que calgui aïllar i analitzar primer, sinó un conjunt, és a dir una forma, una estructura [...] només les peces que s'hagin ajuntat cobraran un caràcter llegible, cobraran un sentit: considerada aïlladament, una peça d'un puzle no vol dir res; és tan sols pregunta impossible, repte opac"¹².

Amb un estil neutre, i a manera de catàleg, se succeeixen les enumeracions i classificacions que proposen els artistes. Un ordenament de la realitat, o d'una part d'ella, que funciona com un referent o descripció de l'escenari que comparteixen els dos artistes. Llistes convingudes fetes en funció d'un paràmetre tot i que, en primera instància, puguin semblar aleatòries. I serà l'espectador l'encarregat de la reconstrucció d'aquests inventaris.

Igual que succeïa en la novel·la de Vila-Matas, el projecte es converteix en un repte on la solució de l'espectador als diferents passatemps, acaba sent el *leitmotiv* de l'exposició, on el seu procés de resolució o descodificació acaba construint el significat mateix de la mostra.

- ¹ L'interès de l'escriptor francès per l'eclecticisme de formats també és compartit per tots dos artistes que amb el seu treball també han qüestionat el sistema de convencions de la representació de l'obra d'art, a través d'un eclèctic mostrari de materials i formats no convencionals.
- ² L'autor va col·laborar setmanalment a la revista *Le Point* (París) realitzant mots encreuats i altres jocs de paraules.
- ³ Perec va formar juntament amb Raymond Queneau i François Le Lionnais el grup OuLiPo (acrònim de Ouvroir de Littérature Potentielle [Taller de Literatura Potencial]) amb l'objectiu d'explorar els jocs i les combinatòries possibles dins de les regles convencionals de la literatura. Explorava el potencial d'aquelles correccions formals, com la gramàtica i les regles d'estil, perseguint sempre l'expansió del camp de les possibilitats narratives.
- ⁴ Barthes, Roland, «La mort de l'auteur» a *Le bruissement de la langue* [1968], Seuil, París, 1984, pp. 61–67 (publicat en castellà com «La muerte de un autor» a *El susurro del lenguaje*, Paidós, Barcelona, 1987, pp. 68–69).
- ⁵ En gramàtica, un verb intransitiu es construeix sense complement directe, mentre que un transitiu es construeix amb complement directe, és a dir, amb la persona, animal o cosa sobre la qual recau l'acció del verb (Viart, Dominique i Bruno Vercier, *La littérature française au présent : Héritage, modernité, mutations*, Bordas, París, 2008).
- ⁶ El tornar a donar un lloc a la subjectivitat ha estat el leitmotiv de novel·les com a Doctor Pasavento de Enrique Vila-Matas (*Doctor Pasavento*, Anagrama, Barcelona, 2005).
- ⁷ O en paraules del propi autor "El projecte d'escriure la meva història es va formar gairebé al mateix temps que el meu projecte d'escriure" (Perec, Georges, *W ou le souvenir d'enfance* [1975], Denoël, París, 2007, p. 45).
- ⁸ En la novel·la, a partir de la publicació a *La Vanguardia* de la fotografia d'un malalt mental anònim que ha oblidat qualsevol dada del seu passat, s'intenta identificar el subjecte retratat. A partir de la fotografia apareixen dos personatges que identifiquen al malalt amb identitats molt oposades, d'una banda, se l'identifica com un escriptor falangista que es va adherir a la Divisió Blava i va desaparèixer en la campanya de Rússia i de l'altra, un anarquista i extorsionador que va passar fugaçment per Barcelona (Vila-Matas, *Impostura*, Anagrama, Barcelona, 1984).
- ⁹ Virginia Woolf, *A Room of One's Own*, Hogarth Press, Londres, 1929 (publicat en castellà com *Un cuarto propio*, Sabina Editorial, Madrid, 2018).
- ¹⁰ Sontag, Susan, *Regarding the Pain of Others*, Farrar, Straus and Giroux, Nova York, 2003 (publicat en català com *Davant el dolor dels altres*, Proa, Barcelona, 2006).
- ¹¹ Puchner, Martin, *Poetry of the Revolution: Marx, Manifestos, and the Avant-Gardes*, Princeton University Press, Princeton, 2006, p. 6.
- ¹² En la novel·la, cada capítol funciona com un fragment d'un gran puzzle que relata les històries dels habitants d'un immoble parisenc al número 11 del carrer de Simon-Crubellier [Perec, Georges, *La vie mode d'emploi*, Hachette Littératures, París, 1978 (publicat en català com *La vida manual d'ús*, Proa, Barcelona, 1998)].

Amb la col·laboració de:

Abe
Art Barcelona
Associació de Galeries

lhp BARCELONA
GALLERY
WEEKEND

Agraïments: Parra & Romero (Madrid) i Màrius Serra.

*Per a més informació i/o imatges contactar amb ferranElOtro (ferranelotro@estranydelamota.com).